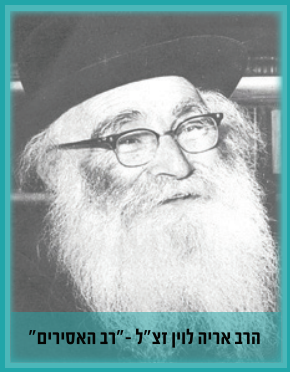
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

גליון מספר 245

ד' אדר א' תשפ"ב

פרשת תרומה

דרך חיים

"דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה" (שמות כה ב) - "לי לשמי" (רש"י). "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (שם ח) - "ועשו לי לשמי" (רש"י שם).

בכל המצוות שבתורה לא נאמרה ההדגשה כי הן צריכות להיות לשמה. אדרבה, הגמרא (פסחים נ:) אומרת: "אמר רב יהודה אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה - בא לשמה". דווקא כאן הודגש שהתרומה צריכה להיות לשמי. בכל המצוות שבתורה אין כוונת 'שלא לשמה' מגרעת מעצם עשיית המצוה. כפי שהוכיח ר' חיים מוולוז'ין (נפש החיים פרקים פרק ב) מהגמרא (ערכין טז:) שדבר גדול כענוה אף שיהיה שלא לשמה גדול מדבר הקטן ממנו כתוכחה אפילו שתיעשה לשמה. יש הרבה מדרגות בתוך 'שלא לשמה' ו'לשמה', וממה שלא חילק ר' חיים משמע שדבר גדול כענוה אפילו במדרגה הכי נמוכה של 'לא לשמה' גדולה ממדרגת 'לשמה' בדבר אחר הקטן ממנו. אם כן מה השתנתה בניית המשכן, שדווקא בה הודגש שעלינו לעשותה לשמה בדווקא.

בניית המשכן נועדה להשראת שכינה, "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (שם). אם חלילה נעשה זאת שלא לשמה, על אף שמבחינה מעשית הלכות הבניה נעשו כהלכתן כפי שביארנו, לא תהיה השראת שכינה. השראת השכינה תלויה במחשבה וכוונה נכונה.

זה מה שאמר שלמה המלך בשיר השירים (ג ט-י): "אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון. עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלם". אפילו כשעמודיו עשה כסף ורפידתו זהב, עיקר המקדש ותוכיותו הוא מה שהוא רצוף אהבה מבנות ירושלים. המהות הפנימית של בית המקדש, השראת השכינה, תלויה באהבת בני ישראל כלפי המקום. "ועשו לי מקדש" - "לי לשמי" אז - "ושכנתי בתוכם", בתוך כל אחד ואחד. בשביל לזכות להשראת שכינה צריך לעבוד את ה' ולתת בנדבת הלב לשמה ולא לשם שום פניה אחרת כלשהי.

שבת שלום!

הגליון מוקדש לעילוי נשמת
שרה בת יעקב ז"ל
משה אלעזר בן אליס עזיזה ז"ל

טלפון: 1700-700-999 | **דוא"ל:** ish.tsadik@gmail.com | **אתר:** www.ish-tsadik.org.il

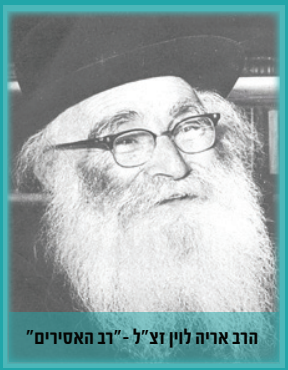
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

כדו של ר' אריה, ר' בנימין לוין מספר כי פעמיים בחייו שמע את סבו ר' אריה מברך ברכת "שהחיינו" בדבקות מיוחדת, והדבר גרם לו להתרגש מאד.

הפעם הראשונה הייתה כאשר בא לראשונה בתור ילד לבקר בארץ הקודש. מיד כשראה אותו סבו בירך ברכת "שהחיינו" בשם ומלכות, חיבק ונישק אותו. ואמר לו את שאמר יוסף כאשר הביאו האחים את בנימין אחיו למצרים: "הזה אחיכם הקטן אשר אמרתם אלי, אלקים יחנך בני" (בראשית מג כט). לימים התבטא ר' בנימין: "אני בטוח שכל ההצלחות שהיו לי בחיי היו בזכות אותה ברכה שקיבלתי מסבא".

ר' בנימין התגורר למשך תקופה אצל סבו, וסיפר כל כך שסבו היה מכין עבורו את ארוחת הבוקר מדי יום, ואחר כך היה לומד עימו במתיקות עצומה שעד היום הוא מתקשה לשכוח אותה.

(דרך אבות עמוד שעח)

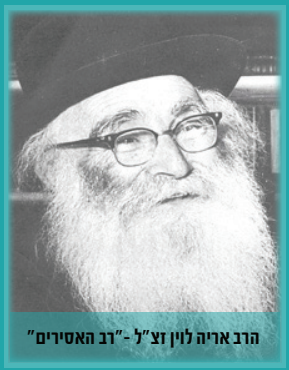
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

השנה אנו זוכים לשנה מעוברת, ובשלה ישנם שני חודשי אדר - אדר ראשון (שאליו נכנסנו זה עתה) ואדר שני. ישנן מספר הלכות הנוגעות למצב זה, החל מדיני תאריכים (בר מצוה, אזכרה וכדומה) וכלה בדינים המיוחדים לחודש אדר (קריאת ד' פרשיות, ציון ימי הפורים).

פסק מרן השלחן ערוך (אורח חיים נה י) כי אם נולדו שני ילדים האחד בסוף חודש אדר ראשון והשני בתחילת אדר שני, ובשנת הי"ג לחייהם לא תהיה שנה מעוברת - הרי שאותו שנולד בתחילת אדר שני יהיה בן מצוות קודם אותו שנולד בסוף אדר ראשון, משום שאנו מסתכלים על חודש אדר ראשון ושני כחודש אחד.

הסתפקו הפוסקים בדין נער שנולד בל' אדר ראשון ויהיה בר מצוה בשנה שאינה מעוברת, שבה אין יום ל' לחודש אדר (ערב ראש חודש ניסן). להלכה פסק הערוך לנר (בני ציון סי' קנא) שנעשה בר מצוה בל' שבט - ערב ראש חודש אדר, וכן פסק המנחת יצחק (ו ח, ח ז). אף שהיה מי שחלק על דעה זו וסבר כי נעשה בר מצוה בא' ניסן, כפי שסבר הגאון הסטייפלר, כך אנו פוסקים הלכה למעשה.

הוסיף מרן הרמ"א (שם) שנער שנולד בחודש אדר בשנה פשוטה וייעשה בר מצוה בשנה מעוברת - ייעשה בר מצוה רק בחודש אדר שני. מכח דברים אלו פסק המגן אברהם (שם ס"ק י) כי גם הנולד בשנה מעוברת בחודש אדר ראשון ובשנת הי"ג לחייו תהיה שנה מעוברת - ייעשה בר מצוה רק באדר שני. אמנם כבר פסק הבאר היטב (ס"ק יא) על פי דעת גדולי ההוראה שאין הדין כן, אלא הנולד באדר ראשון ייעשה בר מצוה באדר ראשון והנולד באדר שני ייעשה בר מצוה באדר שני. אך כיוון שהמהר"ש הלוי (או"ח טז) הכריע על פי ראיות מהש"ס כי כנגד חודש אדר בשנה פשוטה עומד חודש אדר ראשון בשנה הי"ג אנו מקפידים להלכה שיניח תפילין החל מתאריך לידתו שבחודש אדר ראשון, שהיא מצוה דאורייתא, אך לא מציינים את הבר מצוה שלא יבואו לטעות בו ולצרפו למנין וכדומה. ומשום חשש טעות זו פסק מרן השבט הלוי (ו ט) שלא יניח ממש בתאריך לידתו בחודש אדר ראשון, אלא יקדים או יאחר. אמנם עלינו לזכור כי זו חומרא וחשש ומי שנמנע מכך עושה לפי שורת הדין לכל דבר ועניין.

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | מה דינו של ילד שנולד בל' שבט בשנה פשוטה וחוגג את בר המצווה בשנה מעוברת?

תשובה | אנו נחשיבו לגדול בשנת הבר-מצווה גם כן בל' בשבט, בדיוק כמו בשנה שבה נולד, זו הוראתו של המהרי"ל דיסקין וכן הכריע מרן הרב וואזנר זצ"ל (שבט הלוי ח"ו סי' קה), אך הוסיף שנכון שלא לצרף אותו לדברים שהם חובה מן התורה, מכיוון שדעת הבני ציון- מבעל הערוך לנר (סי' קנא) שהוא נעשה בר-מצווה רק בא' באדר שני, משום שרואה את שני ימי ראש חודש כיום אחד.

רק יש להעיר שמדובר בנושא רחב מאוד ואין להקיש את הדינים מדבר לדבר. משום שלדוגמא ביארצייט דעת מרן הרמ"א (סי' תקסח) היא שעבדינן באדר א', וטעמו משום שיארצייט הוא עניין אחר- שצריך להיות "יום שמת בו אביו ואמו" (מהר"י מינץ). לעומת זאת בהלכות נדרים (יו"ד סי' רכ), שטרות (חו"מ סי' מג) וגיטין (אהע"ז סי' קכו) פוסקים שתמיד אדר שני הוא הקובע, כיוון שהולכים בהם אחר לשון בני אדם.

שאלה | האם יש מקור למה שהחזנים מסיימים את "גאל ישראל" בלחש?

תשובה | מרן השו"ע (סי' סו) הכריע שאסור לענות "אמן" אחר "גאל ישראל" משום שזה הפסק. ומרן הרמ"א חלק על דבריו והכריע לענות "אמן", אבל כבר פסקו השל"ה הקדוש והלבוש כדברי הזוהר שאין לענות "אמן", כמו שהמלאך גילה למרן הבית יוסף שהחזיקו טובה בשמיים על מה שפסק שלא לענות "אמן".

לכן מרן המשנה ברורה (שם ס"ק לה) נותן ב' עצות: לסיים בשווה עם החזן, כמו שהכריע המג"א, או להקדים ברגע קט את תפילת לחש ולומר "ה' שפתי תפתח". אבל מה שהחזנים נוהגים לסיים בלחש היא עצה שלא מובאת בפוסקים אלא מנהג שהתפשט בהרבה מקומות, כפי שנמסר בשם מרן האגרות משה (בספר עיוני הלכות א יז). אבל לכאורה צריך לפרסם ברבים להפסיק את המנהג הזה, כמו שכתב מרן הגרש"ז (הלי"ש פ"ז יח) שאם עצה זו הינה טובה מדוע לא כתבה אף פוסק. ומעבר לכך כתב מרן הרב וואזנר זצ"ל (מבית לוי ח"ו עמ' כד) שמה שמתחילים את הברכה בקול ומסיימים בלחש הוא זלזול לברכה (וכן כתב התשובות והנהגות א קה).

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il